

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Soutěžní právo - co přináší rok 2008

27. února 2008 uložila Evropská komise dosud nejvyšší pokutu za porušení pravidel kartelového práva ve své historii. Jakkoli různě můžeme tuto věc hodnotit, sankce ve výši 899 milionů euro uložená společnosti Microsoft přinejmenším zůstává dobrým důvodem, proč soutěžnímu právu věnovat pozornost. Alespoň stručný komentář k některým událostem v evropském soutěžním právu je tak předmětem tohoto článku. Případ Microsoft totiž zdaleka není jedinou událostí, kterou je užitečné zaznamenat.

- sektorová prověrka farmaceutického průmyslu

Jedním z prvních cílů pozornosti Evropské komise se letos staly farmaceutické společnosti. Již 16. ledna tohoto roku byla zahájena sektorová prověrka mezi farmaceutickými společnostmi. V jejím rámci jsou vyžadovány informace a podklady od řady společností, mezi kterými jsou zastoupeni výrobci patentově chráněných i generických léčiv. Tato prověrka sice neznamená zahájení řízení proti konkrétním společnostem - jde o informativní nástroj Evropské komise a jejím proklamovaným cílem je právě zajištění informací podkladů, jež by později nemuselo být možné; teprve na základě učiněných zjištění hodlá Komise rozhodnout o dalších krocích.

Pochybnosti o náležitém fungování evropského farmaceutického trhu však již od Komise zazněly - podle vyjádření evropské komisařky pro hospodářskou soutěž, N. Kroes, v Evropě dochází k útlumu vývoje nových léčiv i k prodlevám v uvádění na trh generik, a proto je potřebné zjistit příčiny tohoto jevu. Je tak možné, že řízení proti některé z prověřovaných farmaceutických společností nebo přímo návrhy legislativních změn na sebe nenechají dlouho čekat. Více o možných budoucích krocích však naznačí až výsledky probíhající sektorové prověrky - definitivně budou známy zhruba za rok, zveřejnění předběžné zprávy je očekáváno v průběhu letošního roku na podzim.

Farmaceutický trh je jednou z oblastí, kde se snad nejvýrazněji protíná kartelové právo s právem ochrany duševního vlastnictví, zároveň se na něm (z pochopitelných důvodů) výrazně uplatňují státní regulace, zejm. regulace schvalování léčiv a systémů jejich úhrad. To vše, spolu se strukturou trhu, kterou lze z hlediska možností narušení soutěže označit za rizikovou, vytváří komplikovanou situaci. Z poslední doby jsou tak známé případy, kdy byla farmaceutická společnost postihována za zneužívání systémů registrace léčiv a systémů patentové ochrany k omezování přístupu na trh svým konkurentům (AstraZeneca[1]). Zároveň v jiných souvislostech zazněly od evropského Soudu prvního stupně (překvapivé) úvahy o přípustnosti uplatňování dvojích cen léčiv (pro domácí spotřebu a pro vývoz v rámci EU) výrobcem vůči distributorům; případně úvahy o tom, zda při posuzování uplatňování množstevních kvót jako zneužívání dominantního postavení nemají být (coby ospravedlnění) brány v potaz i odlišnosti systémů úhrad léčiv v jednotlivých státech (obojí se týkalo společnosti GlaxoSmithKline)[2]. Jakékoliv vyjasnění pravidel by tedy bylo ku prospěchu věci - sledovat další vývoj v tomto sektoru tak rozhodně bude zajímavé.

- případ Microsoft

Rozhodnutí Evropské komise a evropského Soudu prvního stupně, týkající se případu Microsoft, čítají stovky stran. Alespoň stručně je však v této souvislosti dobré zmínit, že zdaleka nejde o

ojedinělý zákrok evropského regulátora proti této společnosti. Naopak - uložena sankce je vyústěním téměř deset let trvajících sporů a výhrad Evropské komise k praktikám, které Microsoft vůči konkurentům uplatňoval. Na počátku, v prosinci 1998, byla stížnost společnosti Sun Microsystems na to, že Microsoft odmítá poskytovat ostatním softwarovým výrobcům technické informace a specifikace nutné k propojení a komunikaci jejich systémů se systémy vytvářenými Microsoftem. Po předběžných šetřeních, v srpnu 2000, bylo Evropskou komisí zahájeno proti společnosti Microsoft řízení. Rozhodnutím z března 2004 jí pak byla uložena pokuta ve výši 497 mil. EUR a uložena povinnost požadované informace, nutné pro interoperabilitu systémů, konkurentům poskytovat. (Rovněž bylo společnosti Microsoft zakázáno vázat prodej operačního systému Windows poskytování programu Windows Media Player tím, že Komise přikázala nabízet Windows i ve verzích bez tohoto programu. Důvodem byla snaha odstranit znevýhodnění výrobců ostatních programů, tento krok však nebyl považován za příliš efektivní - o verze bez Windows Media Player nebyl velký zájem.)

Microsoft se proti rozhodnutí Komise odvolal k evropskému Soudu prvního stupně (CFI), nicméně tomuto odvolání CFI nepřiznal odkladný účinek - a od toho okamžiku začala Komise plnění uložených povinností po společnosti Microsoft vyžadovat. Souběžně s řízením před CFI pak po tři roky zároveň probíhaly spory mezi Komisí a společností Microsoft o dodržování předmětného rozhodnutí, zejm. pak o cenu, za kterou mají být požadované informace konkurentům poskytovány. Původně Microsoft požadoval za zpřístupnění informací po svých konkurentech řádově procenta z tržeb z prodeje produktů vytvořených s využitím takto poskytovaných informací, což bylo Komisí opakovaně odmítáno a za trvající neplnění povinností uložených rozhodnutím stanovovala společnosti Microsoft hrozící denní pokuty (původně do 1,5 mil. EUR denně, později do 3 mil. EUR denně). Od těchto denních pokut byla odvozena sankce uložena 12. července 2006 ve výši 280,5 mil. EUR, za porušování uložených povinností v období od prosince 2005 do června 2006.

V září 2007 bylo původní rozhodnutí Komise evropským Soudem prvního stupně (s určitými změnami, netýkajícími se přímo merita věci) potvrzeno, Komisí vytýkané jednání společnosti Microsoft však trvalo až do října 2007. A právě to, že společnost Microsoft se nepodřídila uloženým povinnostem ani v období od června 2006 do října 2007, bylo důvodem pro uložení nebývale vysoké sankce 27. února tohoto roku.

Ani tímto rozhodnutím však spory mezi Komisí a společností Microsoft nekončí. Naopak, 14. ledna tohoto roku bylo Komisí zároveň oznámeno zahájení nového vyšetřování proti společnosti Microsoft, a to v reakci na stížnosti softwarové společnosti Opera a asociace ECIS (European Committee for Interoperable Systems). Jak se bude vyvíjet tento případ, ukáže teprve čas. Nicméně díky rozhodnutím v předchozím případě, zejména pak rozhodnutí CFI ze září 2007, dostala pravidla v této specifické oblasti o poznání zřetelnější obrysy.

- rozhodnutí Komise v odvětví automobilového průmyslu

Případ Microsoft (i případy zmiňované v souvislosti se sektorovou prověrkou farmaceutického odvětví) je zajímavým příkladem, že ve vysoce sofistikovaných odvětvích dochází ke specifickým formám protisoutěžního jednání - a že Evropská komise neváhá do těchto oblastí napřít pozornost, ačkoliv přesné vymezení postihovaných skutků a zejména pak stanovení požadované nápravy (vedle uložené sankce) může být obtížnější, než u "obvyklých" soutěžněprávních deliktů. Určitou paralelu pak lze vidět dokonce i v posledně zveřejněných rozhodnutích Komise, týkajících se protisoutěžního jednání v oblasti automobilového sektoru - konkrétně v sérii rozhodnutí Komise ze 13. září 2007[3]. Těmito rozhodnutími bylo automobilovým výrobcům DaimlerChrysler, Fiat, Toyota a GM (značky Opel a Vauxhall) uloženy a podrobněji specifikovány povinnosti poskytovat neautorizovaným opravcům servisní informace k vyráběným vozům. Pozitivní skutečností je, že v těchto případech bylo dosaženo smírného řešení, spočívajícího v tom, že Komise neukládala sankce a za uložené povinnosti k nápravě byly přijaty závazky, navrhované samotnými výrobci.

Základním principem těchto rozhodnutí je zásada, že (zpravidla menší) nezávislí opravci nemohou být vytlačováni z trhu tím, že by jim bylo odpíráno poskytování servisních informací, které jsou poskytovány opravcům autorizovaným, vázaným smluvně na výrobce[4]. Výrobce sice může odepřít poskytnutí informací týkajících se zařízení proti krádeži nebo k omezení výkonu[5], nesmí to však být důvodem k odepření informací, jež s těmito funkcemi přímo nesouvisí. Právě tyto zásady poskytování servisních informací, technické podmínky, za kterých je jejich poskytování považováno za dostatečné, jakož i okolnosti, za kterých lze jejich poskytnutí odmítnout, jsou předmětem uvedených rozhodnutí. Jednotlivá rozhodnutí se v podrobnostech liší podle okolností jednotlivých případů, zabývají se poskytováním servisních informací prostřednictvím neveřejného informačního systému na internetu, na DVD, poskytováním katalogů, bulletinů, ale i specializovaných elektronických nástrojů pro opravy a diagnostiku. Konečně způsoby stanovení ceny za tyto informace a nástroje nesmí být odrazující či diskriminující vůči opravcům, kteří se na danou značku nespécializují, nebo potřebují takové informace jen zřídka či v malém rozsahu. V konkrétních případech je tak tato cena rozhodnutím stanovována zejm. podle délky trvání přístupu do informačního systému s uvedením pevných sazeb, případně podle (stránkového) rozsahu poskytovaných informací.

Obecná otázka poskytování informací a technických specifikací konkurentům, resp. zákazů jeho protisoutěžního odpírání, tak prochází napříč odvětvími. Vzhledem k rostoucí důležitosti výměny takovýchto informací pro účast vzájemně si konkurujících subjektů na trhu lze jen očekávat, že předpisy soutěžního práva i rozhodovací praxe příslušných orgánů bude tuto výměnu podporovat a vynucovat stále důrazněji.

- vyhodnocení blokové výjimky pro oblast distribuce motorových vozidel

Automobilového sektoru se bude týkat i významná očekávaná událost - do konce května tohoto roku má Evropská komise zveřejnit hodnotící zprávu, nakolik byly splněny cíle očekávané od přijetí stávajícího Nařízení Komise (ES) č. 1400/2002, tj. blokové výjimky, upravující vztahy v oblasti distribuce motorových vozidel, náhradních dílů a poskytování servisních služeb. Zatím jsou díky této blokové výjimce (za splnění v ní stanovených podmínek) vztahy mezi výrobcem a autorizovanými distributory a opravci, jakož i vztahy těchto subjektů vůči prodejci a opravcům neznačkovým, vyňaty z obecné působnosti základních norem evropského kartelového práva, konkrétně z dosahu čl. 81 Smlouvy o ES. Navíc zvláštní význam má tato (i ostatní) blokové výjimky význam v České republice, kde byly převzaty a jejich působnost rozšířena i pro vztahy, ovlivňující hospodářskou soutěž na výhradně vnitrostátní úrovni.

Platnost této blokové výjimky však má vypršet 31. května 2010. Je tak pochopitelné, že otázka, co bude následovat po tomto datu, začíná být aktuální. Sítě pro distribuci motorových vozidel jsou charakteristické nutností vysokých investic na straně jednotlivých distributorů, náročným výběrem vhodných obchodních partnerů pro výrobce i dlouhodobými smlouvami o spolupráci s relativně omezenými možnostmi výpovědi (např. sjednávání nejméně dvouletých výpovědních lhůt je jednou ze zmiňovaných podmínek, stanovených uvedenou blokovou výjimkou). Proto je pro subjekty v tomto sektoru potřebné znát legislativní změny s co největším předstihem.

Evropská komise své další záměry zatím nespécifikovala. Užitečné signály o vývoji v blízké budoucnosti tak mohou vyplynout právě ze zmiňované hodnotící zprávy. S ohledem na dosavadní vývoj (i z hlediska celkového účelu evropského soutěžního práva) lze předpokládat, že trend (institucionální) podpory pro volnou soutěž bude pokračovat. To obecně znamená zužování rozsahu existujících blokových výjimek a také zpřísňování podmínek, za kterých se mohou uplatnit. Výsledkem má být především více možností výběru a lepší podmínky pro koncového zákazníka, a to díky větší konkurenci mezi výrobcem i mezi jednotlivými distributory. V praxi to však zároveň znamená větší omezení dodavatelů a výrobců ohledně toho, k čemu mohou své obchodní partnery zavazovat, jakým způsobem mohou organizovat své distribuční sítě a také jak mohou či nemohou postupovat

vůči svým konkurentům.

Variant dalšího vývoje je samozřejmě více. Např. profesní asociace CECRA (the European Council for Motor Trades and Repairs) prosazuje prodloužení platnosti stávající blokované výjimky č. 1400/2002 s tím, že se úprava osvědčila a její přínos je pozitivní. Evropská komise však může stávající úpravu (pro výrobce) i zpřísnit - za určitý indikátor nedostatečnosti stávající úpravy mohou být jak přetrvávající rozdíly v cenách totožných vozů mezi jednotlivými zeměmi EU-25[6], tak zjišťované klesající podíly nezávislých opravců na evropském trhu. Zrušení stávající blokované výjimky bez náhrady by představovalo zcela zásadní zvrát. Nutno totiž podotknout, že ke stejnému datu pozbývá platnosti i blokovaná výjimka daná Nařízením Komise (ES) č. 2790/99, týkající se distribuce zboží a služeb obecně. Distribuce motorových vozidel by se tak v Evropě dostala pod přímý účinek čl. 81 Smlouvy o ES a lze mít za to, že velká řada stávajících dohod v této oblasti by (též vzhledem ke struktuře trhu a tržním silám jednotlivých výrobců) spadala do kategorie dohod zakázaných. Byť jde o variantu krajní, není zcela nepravděpodobná.

Charakter ani rozsah změn pravidel distribuce motorových vozidel v Evropské unii od 1. června 2010 zatím znám není (stejně tak v případě obecné úpravy distribuce zboží a služeb). Je zde však významná pravděpodobnost, že ke změnám dojde a pro řadu výrobců to může znamenat nutnost podstatných změn v organizaci vytvořených distribučních sítí, rozhodně však nutnost změn dosavadních smluv, případně i úvahy o koncepční změně celého systému distribuce - například přechodem od systému dodávek samostatným distributorům k modelům obchodního zastoupení či vertikálním koncentracím (vytváření vlastních distribučních sítí v rámci koncernu výrobce). To vše je důvodem, proč lze avizovanou hodnotící zprávu k blokované výjimce č. 1400/2002 netrpělivě očekávat.

Závěrem

Událostí významných pro evropské soutěžní právo bylo v poslední době jistě mnohem více, např. i v oblasti kontroly koncentrací. Výše uvedené příklady však něco naznačují také o jeho budoucím vývoji. A také naznačují, že i nadále nás čekají změny, byť některé jsou ohlášeny či očekávány. Samozřejmě, že k významným událostem nedochází jen na evropské úrovni - rok 2008 tak zatím přinesl např. i zpřísnění přístupu Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže vůči zemědělským odbytovým družstvům, deklarované v tisku a specifikované v novém informačním dokumentu ÚOHS, zveřejněno bylo oznámení ÚOHS o alternativním řešení některých soutěžních problémů (míněno prohřešků) a oznámení ÚOHS o přednotifikačních kontaktech (pro oblast fúzí), nehledě na řadu rozhodnutí v jednotlivých případech. To však již zůstává námětem pro příští vydání Nové legislativy.

JUDr. Ing. Tomáš Korotvička

[CÍSAŘ, ČEŠKA, SMUTNÝ a spol.](#)

Advokátní kancelář / Cabinet d'avocats / The law office

Dlouhá 39

110 00 Praha 1

Tel: +420 224 827 884

Fax: +420 224 827 879

JUDr. Ing. Tomáš Korotvička absolvoval Právnickou fakultu Univerzity Karlovy v roce 2003 a v roce 2005 pak Fakultu financí a účetnictví Vysoké školy ekonomické v Praze. Od roku 2006 byl právníkem v týmu investigativních služeb a řešení sporů české pobočky Ernst & Young, kde se podílel na řadě mezinárodních projektů. Od roku 2007 je advokátním koncipientem. Vedle agendy obchodně-právních sporů se specializuje především na problematiku hospodářské soutěže, finančních trhů a

regulovaných odvětví. Hovoří česky a anglicky.

[1] případ COMP/37.507, jde o rozhodnutí Komise z 15. června 2005

[2] viz např. rozhodnutí Soudu prvního stupně ve věci T-168/01 nebo případ Syfait, C-53/03

[3] případy COMP/E-2/39.140, COMP/E-2/39.141, COMP/E-2/39.142 a COMP/E-2/39.143

[4] stanoví zejm. článek 4 odst. 2 Nařízení Komise (ES) č. 1400/2002

[5] upřesňuje zejm. recital 26 preambule Nařízení Komise (ES) č. 1400/2002

[6] viz Evropskou komisí pravidelně publikovaný Car price report (dostupný též na internetových stránkách Komise, http://ec.europa.eu/comm/competition/sectors/motor_vehicles/prices/report.html)

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Byznys a paragrafy, díl 35: Ručení za dluhy z podnikání u OSVČ a s.r.o.](#)
- [Holdingové struktury a odpovědnost mateřské společnosti](#)
- [Pokuta 32 mil. EUR pro Dacia/Renault - evropské soutěžní úřady tvrdě došlapují na no-poaching. Měla by Vaše společnost být na pozoru?](#)
- [Právo společníka na informace v s. r. o.: silný nástroj kontroly, ale ne bez hranic](#)
- [Kupní smlouva k nemovité věci bez určení kupní ceny: Nejvyšší soud koriguje katastrální praxi](#)
- [Společnost s podíly 50:50 - právní rizika patových situací a jejich smluvní řešení](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 34: Jednání za společnost - prokura](#)
- [Jak nastavit smlouvy s dodavateli podle nové právní úpravy kybernetické bezpečnosti?](#)
- [Jak soutěžní právo reaguje na pohlcování startupů technologickými giganty aneb fenomén vražedných akvizic](#)
- [Žaloba na fair exit vůči společníkům s. r. o. jednajícím ve shodě](#)
- [Reklamace vad stavby](#)